

Od elementárního urbanismu k metropolitnímu plánu

Rozhovor Filipa Landy a Miroslava Šajgara s Romanem Kouckým pro časopis ERA21

Je možné pro Prahu vytvořit územní plán, který by umožnil municipalitě aktivně rozhodovat o rozvojových strategiích, poskytl účinné nástroje ochrany veřejného zájmu a zajistil udržování spravedlivých vztahů vlastníků a investorů? V srpnu 2012 zřídilo naše hlavní město novou Kancelář metropolitního plánu. S jejím vedoucím, doc. Ing. arch. Romanem Kouckým, jsme hovořili o limitech i ambicích vznikajícího plánu.

FL: Byl jste pověřen přípravou nového, tzv. metropolitního plánu Prahy. Zastupitelstvo se rozhodlo pro zásadní změnu, která se projeví i v nové metodice zpracování. V čem byl stávající územní plán zastaralý? Potřebuje Praha skutečně nový územní plán?

RK: Je otázka, zda Praha vůbec potřebuje územní plán. Česká legislativa je ale nastavená tak, že ho Praha mít musí. Plán by měl být co nejaktuálnější a měl by maximálně odrážet neuchopitelnost a rozmanitost světa. Dnešní setrvačné územní plánování to neumí. Jedná se o zastaralé myšlení druhé poloviny minulého století, založené na direktivním řízení společnosti, vlivu Athénské charty a rozpadu měst. A samozřejmě nejde jen o územní plán. Vzniku dobrého města brání i další legislativní předpisy, jako například obecné požadavky na výstavbu.

MŠ: Říkáte, že Praha možná nepotřebuje územní plán. Znamená to, že Praze chybí plán strategický? Chybí politické reprezentaci víze?

RK: Ano, dalo by se to tak říct. Ale nechybí jen politické reprezentaci. Postrádáme obecně sdílenou společenskou objednávku. Nejsem si vědom, že by existovala nějaká současná shoda obyvatel na tom, jak má Praha vypadat, kam má směřovat, kde se má nacházet ve srovnání s evropskými městy, a to nejen s těmi hlavními. Milán, Barcelona, Rotterdam, Mnichov, to nejsou hlavní města, ale mají zhruba stejnou velikost jako Praha a mají nezastupitelné místo v Evropě.

MŠ: Proč se plán nazývá „metropolitní“? Má vůbec smysl hovořit o metropolitním plánu, který je omezen administrativní hranicí města? S metropolí související urban sprawl zasahuje daleko na území Středočeského kraje.

RK: Praha by měla být metropolí v tom nejlepší slova smyslu. Už za první republiky existoval tzv. Plán Velké Prahy, i když ten měl trochu jiný význam. Problém je, že administrativní hranice reprezentuje jen samu sebe. Jinak je velké vlastní město a jinak velký je „metropolitní region“, který je definován přirozenou spádovostí k hlavnímu městu, a nikoli administrativní hranicí. Tím, že Středočeský kraj spadá pod výrazně jinou správu než Praha, dochází k mnoha disproporcím a disharmoniím, chybí reálná koordinace. Je to výsledek nepovedené reformy státní správy.

MŠ: Myslíte, že koncepce metropolitního plánu může přispět k řešení situace metropolitního regionu?

RK: V setrvačnosti českého prostředí tomu moc nevěřím, ale metropolitní plán může leccos naznačit do budoucna. Jedním z mých cílů je, aby vznikl tzv. „aktivní výkres širších vztahů Prahy“. Název aktivní jsem vymyslel proto, že stávající výkres

širších vztahů, který je podle zákona součástí odůvodnění územního plánu, nemá žádnou závaznost, nikdo ho neprojednává a nikoho také ve výsledku nezajímá. Praha jako město by měla aktivně vstupovat do zákonů a vyhlášek. Stejně aktivně by měla vystoupit s výkresem širších vztahů a naznačit v něm, jak by se mohl metropolitní region vyvíjet. Bude to podklad pro „zahraniční politiku“ Prahy. Tím by mohlo k nějakému dialogu dojít nebo by aspoň bylo možné ho zahájit. Uvidíme, jestli se to povede.

O současné disproporci svědčí výstavba hned za administrativní hranicí Prahy. Potíž je v tom, že Praze ve skutečnosti nikdo nechce naslouchat. Pod zástěrkou „pragocentrismu“ je každá legislativní iniciativa Prahy (pro jistotu) v zárodku odmítnuta. Přitom Praha je důležitá pro celou zemi, nejen pro Středočeský kraj.

MŠ: Praha má tedy mít nějaký názor na růst celé aglomerace?

RK: Nepoužil bych slovo „růst“, ale spíše názor na její uspořádání, na zlepšování stavu, na vzájemnou provázanost. Současný stav není ideální ani pro Prahu, ani pro vesnice a města v metropolitním regionu. Dnes už víme, že jsme k suburbanizaci pravděpodobně museli nějakým způsobem dospět. Asi k tomu muselo dojít, protože jsme se nedokázali poučit z toho, co se dělo v ostatních zemích před třiceti, padesáti lety. My jsme poměrně těžko poučitelný národ. Probereme se vždy, až když je nejhůř, ale také když jsou k tomu okolní podmínky. Sami si na změnu moc netroufáme, i když víme, že stav je špatný.

MŠ: Je možné, aby územní plán a nástroje, které používá, byly neodvislé od politického směřování?

RK: Myslím, že územní plány většinou nemají s politickým směřováním moc společného, pomíneme-li, že většina českých plánů je dodnes poměrně direktivní a nepružná... Možná se v jednotlivých plánech objevují nějaké dílčí politické zásahy, ale v celku myslím, že tyto nástroje politické nejsou a ani nemají být. A to i přesto, že územní plán je vždy politikum. Plán musí už ze své podstaty přesahovat politická období. Politici ale vždy řídí jeho reálné naplňování – v tom se projevuje „politické směřování“.

FL: Jak se metropolitní plán vypořádá s připomínkami a námitkami veřejnosti k ukončenému konceptu územního plánu?

RK: Připomínky a námitky ke zrušenému konceptu budou jedním z podkladů. Podle počtu a charakteru připomínek k určitým územím a k určitému uspořádání v území bude možné najít řešení a některým konfliktům se vyhnout. Alespoň doufám. Existuje mapa hustoty připomínek, kterou studuji a podle ní lze poměrně rychle zjistit, která místa jsou problematická. Ty pak bude potřeba prověřit.

MŠ: Pojdme ke struktuře plánu. Bude pražský územní plán dvouúrovňový, jak připouští stavební zákon?

RK: Ano, jsem přesvědčen, že má existovat koncepční dokument, který popíše administrativně vymezenou plochu celého území Prahy. Má být přehledný a musí obsahovat podstatné informace. To splňuje měřítko 1 : 25 000, které se vejde na stěnu každé kanceláře a v němž je dnes v Evropě zpracováno mnoho

podobných plánů. Prvním úkolem této úrovně plánu bude definice zastavěného a nezastavěného území. Plán pak musí pro oba tyto základní typy území popsat nějaká základní specifika směřování. Ve vztahu ke krajině je to zlepšování kulturnosti, dostupnosti, užitelnosti až krásy. Pro zastavěné území by měl plán definovat charakter lokality, popsat hodnoty, které je potřeba rozvíjet, a naopak deficit, které stojí za to nějakým způsobem doplňovat nebo transformovat do hodnot jiných. S celkovým řešením souvisí také vedení tras infrastruktury, zejména dopravní, která by měla být řešena v celkovém systému na horní úrovni plánu. Pokud bude takto definováno základní uspořádání, pak by mělo dojít k vymezení těch území, o které je třeba se postarat v detailnější dokumentaci, dle stavebního zákona v „územním plánu části města“. Schválně neříkám městských částí, protože řešené plochy budou s největší pravděpodobností na administrativním členění nezávislé. Městské části jsou z hlediska charakteru území v Praze vymezeny stejně problematicky, jako hranice Prahy.

FL: Jaké bude měřítko podrobnějších plánů?

RK: To je důležitá otázka. Většina územních plánů dnes vzniká v měřítku 1 : 10 000, a to i u menších měst. Má-li Praha mít dvouúrovňový plán, kde většina globálních vztahů bude vyřešena v měřítku 1 : 25 000, potom bych preferoval pro plány „problémových“ částí území měřítko 1 : 5 000. Toto měřítko se jeví jako ideální pro zobrazení budoucí struktury města, pro definování charakteru zástavby a veřejných prostranství. Jsem přesvědčen, že měřítka obou úrovní pražského plánu musejí být provázaná a zároveň „kontrastní“. Musejí umožňovat zobrazení rozdílných informací. Pětinašobné zvětšení se jeví jako optimální. Regulačním plánům potom bude odpovídat typické měřítko 1 : 1 000.

FL: Podle jakého klíče budou vybírána území vhodná pro zpracování v detailnějším plánu?

RK: Podrobnější plán by měl být vypracován tam, kde bude z „vyššího“ plánu zřejmé, že řešené území má větší složitost, nějaký problém, nejasnost, větší míru dohadů účastníků v procesu projednávání a podobně. Samozřejmě také pro odůvodnění případných rozvojových ploch v nezastavěném území a pro bližší specifikaci potenciálu v plochách transformačních. Ale pro území stabilizovaná, jasná nebo hlídaná jinými předpisy není důvod zpracovávat detailnější dokumentaci. Právě chytrost a elegance horní úrovně plánu musí definovat, kde jsou potenciály, kde problémy a kde je území stabilní. Podle odhadů a svých zkušeností, které prozatím s Prahou mám, si myslím, že „detail“ bude vyžadovat maximálně 20 % území. Pokud to bude výrazně více, pak už to bude nejspíš na nátlak nějakých skupin, které budou vyžadovat přísnější regulace na území, kde to není ve skutečnosti potřeba.

MŠ: Jaký bude vztah horní úrovně plánu k Zásadám územního rozvoje?

RK: Zásady, to je zásadní otázka. Současné české stavební právo, na rozdíl od podobných předpisů ve světě, je postaveno nelogickým způsobem. To, co je v dokumentaci vyšší, je zcela závazné pro dokumentaci nižší bez možnosti úpravy! To znamená: Chcete-li dosáhnout nějakého chytrého územního plánu, po několika letech práce zjistíte, že jste v nepatrném rozporu se Zásadami územního rozvoje (a přitom jsou to pouze „zásady“, nikoli plán kraje, jak by to správně mělo být). A tudíž to nemůžete udělat. Musíte nejdřív složitou procedurou změnit detail v Zásadách, a teprve pak můžete změnu implementovat do plánu nižšího. To samé platí i pro vztah plánu regulačního k plánu územnímu. Podrobnější plán musí „opisovat“ plán méně podrobný – proč ho tedy pořizovat? Kdybychom tento fakt vzali doslova: Praha žádný územní plán nepotřebuje, protože to, co je schváleno v Zásadách, stejně nemůže plán změnit, ani kdyby byl sebestřednější a měl pro to důsledné odůvodnění.

FL: Takže budete usilovat i o nějaké změny legislativy...

RK: To dělám už dlouhou dobu. Například čtvrtý odstavec v paragrafu 3 vyhlášky 501 se nám podařilo dostat do textu na poslední chvíli. Díky němu lze i dnes udělat slušné plány, i když to není jednoduché. Proto také Praha žádala, aby Zásady územního rozvoje nemusela dělat, když stejné území pokrývá vlastní územní plán. Prozatím to neprošlo. Bude nutné nejdřív podle rozpracovaného územního plánu změnit Zásady územního rozvoje Prahy, a teprve pak schválit územní plán.

MŠ: Razíte tezi, že namísto funkčního využití bychom měli hovořit o zátěžích území...

RK: Obecně si myslím, že funkčnost by měla být samozřejmá. Stavět všechno na tom, že když už něco funguje, pak je to správné a dostačující, je podle mne málo. Taková doktrína neplatí v žádném oboru. Ve 20. století se stala z funkčnosti nejvyšší adorovaná meta, přitom je to jen jakýsi úkrok historie. My se teď snažíme vymanit ze zvládnutého verze funkcionalismu, kde je funkce jediným kritériem. Už jsme zapomněli, že modernisté hledali také krásu. Přestaňme proto popisovat území v plánu přes funkce jednotlivých ploch a pojďme znovu hledat hodnoty města. Současný plán je nebyvale podrobný a přeúčtený, je nepružný. Potom není divu, že v neustále se měnícím světě musíme také v plánech neustále něco měnit, protože úřad není podle direktivního plánu schopen pružně rozhodovat. To, že máte pracovní v pokoji, ještě přece neznamená, že nějak zatěžujete okolí, které je v územním plánu definováno jako „čisté bydlení“. Dnes musíte žádat o změnu územního plánu, protože na vaší parcele nemůže být bydlení s provozovnou. Pojďme ukončit tuto šikanu předpisů a formalismu, změňme zásadně naše dosavadní myšlení. Popisujme a vytvářejme regulaci veřejný prostor, hledejme obraz města. Plán nechť reguluje uliční čáru, parter a hrubé objemy. Ostatní nechme na investorovi, jeho architektovi a na územním řízení. Ano, špatný investor si vezme špatného architekta a postaví špatnou stavbu. To se děje i teď, tomu plán prostě nezabrání. Někdy ale přeúčtený plán zabrání stavbě dobré. Pojďme proto hledat cestu, jak podpořit kvalitu a iniciovat dobré stavby.

MŠ: Jak lze objektivně určit limity zátěže? Nehrozí, že o přípustnosti staveb budou rozhodovat výlučně technické parametry (imise, hluk) a vzroste váha razítka dotčených orgánů?

RK: Větší sílu, než mají dotčené orgány státní správy teď, už snad ani mít nemůžou. Dnes mají moc téměř absolutní, což je ve skutečně svobodné společnosti neudržitelné. Já bych rád popsal míru zátěže jako definováním kvality sousedství.

MŠ: Přesto, nedá se tím větší pravomoc například hygienické stanici nebo orgánům památkové péče, které budou vydávat bez konkrétního návodu závazná stanoviska?

RK: Já nemůžu napsat v územním plánu, že na určitém území neplatí například nesmyslné hygienické požadavky, i když bych to s radostí udělal. Takovou moc ale plán nemá. Možná nové návazné vyhlášky by to mohly dokázat. Některé „technické parametry“, které paradoxně brání vzniku kvalitního městského prostředí, bych s ohledem na základní listinu lidských práv a svobod minimalizoval, nebo přímo zrušil.

MŠ: Zeptám se jinak. Budou úřady vydávající územní rozhodnutí schopny pracovat bez podrobného, „barvičkového“ územního plánu?

RK: Jsem přesvědčen, že ano. Musí. Záleží to na celkovém charakteru úřadu, na jeho personálním obsazení a na schopnosti a ochotě jednotlivců rozhodnout. Ale vezměme to z druhé strany: to je přece jejich práce, jejich pravomoc a povinnost. Že to někteří ojedinelí úředníci neumějí a nedělají, přece neznamená, že má kvůli nim vznikat špatný plán. Ano – auta do sebe občas narazí, ale kvůli tomu přece nebudu dělat širší ulice. Mají všichni platit více asfaltu jen kvůli tomu, že je někdo špatný řidič? Proč

by měli všichni ostatní doplácet na nešikovnost jedince? Charakter českého práva lze vystihnout asi takto: všichni jste neschopní a hloupi, všichni potřebujete mít nad sebou pevnou ruku a tvrdé vedení. To je zásadní a hrubá chyba. Kdyby to bylo obráceně, tak se máme lépe. Předpokládejme, že jsou všichni chytří, spravedliví a slušní a chovejme se podle toho. Nepřístupujeme k tvorbě plánu s tím, že všichni jsou zločinci nebo že neumějí rozhodnout. Pak možná budeme mít lepší plán a lepší prostředí. Protože těch poctivých a slušných lidí, kteří doplácí na špatný plán, je mnohem více než těch nepoctivých a neslušných. Ti si stejně budou dělat, co budou chtít, pokud jim to společnost dovolí. A my jim to bohužel prozatím dovolujeme.

MŠ: Mluvil jste o tom, že se má plán věnovat podrobněji především veřejnému prostoru. Je možné už v horní úrovni plánu stanovit veřejná prostranství velkých prostorových celků, které dosud nemají jednoznačnou strukturu?

RK: To je přesně ten moment, kdy by měla být a bude využita druhá úroveň plánu. Ale ani touto podrobnější částí územního plánu přece nekončí stavební proces. Ten v této fázi teprve začíná. Existují ještě plány regulační, které mohou veřejný prostor dále popisovat a regulovat. Na celém světě se podobné zastavovací plány používají. Navíc jsou tyto plány jen podkladem pro umístění stavby v územním řízení. Stavební proces musí být chápán jako celek – není možné klást nepřiměřené požadavky na územní plán, který je pouhým prvotním vymezením principu chování v území na základě strategie města. Umístění stavby není úkolem plánu v žádné jeho úrovni.

Pokud takto přistoupíme k tvorbě a používání plánu, pak máme různé charaktery území. Máme území stabilizovaná, v nichž víme, jak se chovat, máme problematická, transformační nebo rozvojová území, jejichž řešení je třeba definovat v podrobnějším měřítku. Pokud ani to nestačí, máme institut regulačního plánu, kde už jsou patrné detaily – obrubníky, parter, římsy... A poslední požadavky řeší územní řízení, kde musí být doložen konkrétní projekt vlastního řešení domu nebo veřejného prostranství. Teprve tam dochází k vážení pro a proti a dojde k rozhodnutí úřadu, kterému jsme svěřili odpovědnost a dali mu moc rozhodnout. Rozhoduje úřad, nikoli plán. A k úřadu bychom měli mít důvěru.

MŠ: Pokud má být podle stávající legislativy pořízen regulační plán, musí o tom hovořit už plán územní, a musí ho dokonce jednoznačně zadat.

RK: To se zase dostáváme k problémům stavebního zákona. Je to nesmysl, protože zadání regulačního plánu se může v průběhu času proměňovat. Když ho musím definovat už v územním plánu, předem plán umrtvují, dávám konečnou podobu regulaci a neumožňuji vývoj území. Regulační plán musím sice zpracovat „hned“, ale i tak vše nebyvale prodlužuji. Daleko důležitější je ale fakt, že tím opět komplikuji a znejasňuji vlastní územní plán, který má být jednoduchým a čitelným dokumentem. Vytvářím další složitosti a nejistoty.

FL: Často hovoříte o iniciaci namísto regulace. V minulosti však správná a přiměřená regulace území podnítila jeho rozvoj. Nejedná se v případě regulace a iniciace o tentýž nástroj?

RK: Regulační plán je iniciační, je-li jednoduchý a jasný. Jednoznačný výklad a snadná vymahatelnost regulativu znamená iniciaci, protože tím vytvářím stabilní podmínky. Největší iniciaci je předvídatelné právní prostředí, svoboda a odpovědnost. Je to opak direktivního řízení, které logicky vyvolává protesty a obcházení na straně jedné a vede k šikaně na straně druhé. Jenže české právní prostředí je nestálé a zatížené právě šikanou. Kdo jen jednou zkusil požádat o nějaké územní řízení nebo stavební povolení, ten tuší, o čem hovořím.

FL: Usilujete tedy i o změnu pojmosloví, nahrazení slova „regulace“ slovem „iniciace“?

RK: Pokoušel jsem se o to. Zvolil jsem pojem „iniciace území“ hlavně proto, aby došlo ke změně jazyka. Domnívám se, že jsou

ve městě území, která je potřeba iniciovat. Mělo by je iniciovat město, místní komunita, která by měla do území sama vstoupit finančně a území rozvíjet nebo nabídnout jiné výhody. To se ale neděje. Rozdíl mezi regulací a iniciací je v tomto případě vlastně nepatrný. Ale k těm slovům: je zjevné, že absence obecnějšího slovníku plánu je neudržitelná. Věřím tomu, že Kancelář metropolitního plánu takový slovník v nejbližší době sestaví a předloží k diskusi spolu s celkovou metodikou.

FL: Bude model metropolitního plánu uplatnitelný pouze jako specifikum pro Prahu, nebo byste ho doporučil rozvést i v dalších českých městech?

RK: Teze, že Praha je něco jiného než ostatní města, je dle mého názoru nepřesná, dokonce bych řekl zavádějící, samoučelná a scestná. Praha je město jako každé jiné. Jestli je město větší nebo menší, pak má větší nebo menší problémy, vyžaduje větší nebo menší soustředění, ale principiálně se jedná pořád o jedno a totéž, je to město! Podobně když stavíte malý nebo velký dům: buď je ten dům chytrý nebo hloupý, krásný nebo ošklivý. A je úplně jedno, jak je velký. Historii architektury posouvaly velké i malé domy, ovšem právě ty chytré a krásné. Bude-li šance vytvořit obecnější metodiku pro zpracování nového pojetí plánů, pak není nejmenší důvod nepoužít ji i v jiných městech. Každou metodiku stejně vždy musíte invenčně aplikovat na daný problém, dané prostředí. Jinak nevytvoříte dílo, ale mechanický paskvil nebo jako v případě územního plánování u nás „omalovánky“. Pojetí „elementárního urbanismu“ jsme v průběhu posledního desetiletí aplikovali na charakterem i velikostí velmi různá města – a bez problémů všude funguje. Z tohoto vyzkoušeného pojetí bude vycházet metropolitní plán.

FL: Praha má ale na rozdíl od zbytku České republiky vlastní Vyhlášku o obecných technických požadavcích na výstavbu. Umíte si představit koexistenci stávající podoby této vyhlášky a plánu zpracovaného podle vaší metodiky?

RK: Ne. Praha, jak doufám, souběžně se vznikem metropolitního plánu zpracuje a vydá vyhlášku jinak koncipovanou, říkáme jí třeba „Pražské stavební standardy“. Plán a vyhláška budou provázány. Pokud se to podaří, pak má Praha šanci vytvořit pro Českou republiku precedent. Bude to dlouhá a komplikovaná cesta, ale šance tu je. Pokud se společnost nedohodne a nedokáže ji dobře uchopit, posuneme se zase zpátky, nikoli dopředu.

FL: Máte možnost podobu nové vyhlášky ovlivnit?

RK: Ano, snad. Určitou zárukou je, že vyhláška i metropolitní plán vznikají na stejném pracovišti, na Útvaru rozvoje města. Skupina pod vedením Pavla Hniličky má připraveny základní teze věcného záměru vyhlášky, které jsou v souladu s naší představou plánu. Průběžně vše konzultujeme. Je důležité vše připravit, napsat a otevřít širší diskusi. Není sice předvídatelné, jak diskuze dopadne, ale důležité je, s čím diskuzi otevřeme.

MŠ: Pavel Hnilička je zastáncem kompaktní městské struktury, také vy často hovoříte o urbánní recyklaci. Znamená to, že metropolitní plán by měl iniciovat zahušťování a obrácení do krajiny expandujícího města zpět směrem k centru?

RK: Krásně jste si odpověděl. V mnoha ohledech se samozřejmě názory jednotlivých architektů na detaily liší, ale současnou situaci českých měst považuji za tak závažnou, že by mělo dojít k jednotnému názoru všech generací architektů, a nejen architektů. Víme, že 20. století vedlo k rozpadu městské struktury, k desurbanizaci a suburbanizaci. Víme proč. Zároveň ale také víme, že rozloha města se natolik a skokově zvětšila, že pokryt celou plochu zastavěného území kompaktním městem není reálné. Součástí Prahy jsou velká území, kde přestává být tradiční městská struktura čitelná. Víme, že postmoderní tendence humanizovat sídliště a dostavět je do blokové zástavby selhaly, byly do určité míry nesplnitelné. Volná struktura zástavby

není a priori špatná, jen má jiné hodnoty a funguje zkrátka jinak. Je to „přerostlé zahradní město“. Kompozice solitérů. Zatím u nás neexistuje uspokojivá odpověď na to, jak se chovat k tomuto typu území. Je to téma pro výzkum. Nakonec klasické město je staré tisíce let, volná zástavba v Praze půl století.

Ale vrátím se k otázce: O tom, že se máme vrátit k centru a že máme přestat s prvoplánovou expanzí do krajiny, snad už dnes nikdo nepochybuje. Jediné, co je skutečně neekologické, neekonomické a nemravné, je zabírání volné krajiny a vytváření dalšího řídkého města.

MŠ: V Praze je jedním z problémů současného územního plánu enormní množství změn. Vy sám jste autorem řady územních plánů pro různá města. Máte přehled o počtu a povaze změn ve vašich předešlých plánech?

RK: Snažili jsme se to mapovat. U největšího města – Teplic – je to jednoduché. Plán platí od roku 2004 a dnes má jednu změnu. Myslím, že byla zbytečná. Regulační plán centra Ústí nad Labem byl novelizován v roce 2002, po šesti letech účinnosti. Tato změna byla paradoxně vedena jedinou snahou radnice – ještě více uvolnit už tak liberální přístup zmíněného regulačního plánu. Nutno podotknout, že tento regulační plán je dnes z velké části naplněn. Co se týče ostatních měst, nevím to úplně přesně, ale změny jsou minimální, v řádu jednotek během několika let. Rozhodně to nejsou desítky ani stovky, či dokonce tisíce jako v Praze. Takový počet změn není odůvodnitelný ani velikostí Prahy – tady je prostě zřejmé, že plán není dobrý. Úředníci z měst, která jsme zpracovávali, se mě na plán neptají, takže asi nepotřebují s ničím poradit. Naprosto minimálně někdo zvedne telefon a ptá se, co má dělat. Asi podle našich plánů běžně rozhodují a nepotřebují nic měnit. To pro mne znamená, že jsou plány v pořádku. Všechny naše plány jsou stabilní; minimálně jsou mnohem stabilnější než všechny možné plány v okolí. To mohu říct bez jakéhokoli zaváhání. Myslím, že je to důležité. Jako společnost bychom měli věnovat energii zkoumání funkčnosti různých plánů. Měli bychom vyhodnotit, jak plány (ne)pomohly českým městům a krajině za posledních dvacet let, a vyvodit z toho závěry.

MŠ: A co proces pořizování vašich plánů? Jaké v něm vidíte komplikace?

RK: Když chcete udělat cokoli nového, znamená to v Čechách komplikace. Ale na to nesmíte brát ohled, to bychom nemohli dělat nic. Jinak je to úplně stejné jako u každé jiné architektonické práce. Kvalitní pořizovatel pořídí většinou kvalitní plán, špatný pořizovatel pořídí zpravidla plán špatný. Vše je závislé především na osobnostech. Navíc každé město je trochu jiné, každé potřebuje především individuální péči.

FL: Kdy předpokládáte dokončení prací na metropolitním plánu?

RK: Pojdme postupně. Vše u nás trvá vždy déle, než by muselo. Do konce roku jsme si proto stanovili reálný cíl: přípravu rámcové metodiky plánu, inventuru podkladních výkresů a spolupráci na zadání. Souběžně s tím již probíhá revize a aktualizace územněanalytických podkladů. Na jaře příštího roku nově vzniklý tým představí detaily zpracování plánu a bude následovat čas na komunikaci s odbornou i laickou veřejností. Zadání plánu je třeba projednat. Od konce léta příštího roku bychom rádi zahájili i profesní informování stavebních úřadů, které budou s metropolitním plánem pracovat. Předpokládám, že na podzim roku 2013 zahájíme zpracování návrhu metropolitního plánu dle schváleného zadání.

MŠ: Je důležitější otázka zadání, nebo až samotného zpracování plánu?

RK: Plán bude takový, jaké bude schválené zadání. Vždycky jsem chtěl, aby zadání bylo podrobné a přesné. Dokonce jsme v několika městech nejdříve zpracovali studii, která byla zastupitelstvem schválena jako součást zadání, a pak jsme ji přepracovali do plánu. Nevím, zda budeme mít prostor udělat

něco podobného pro Prahu, ale aspoň dílčím způsobem se o to pokusíme. Důležitý je celý proces i každá část plánu. A jak již bylo řečeno, záleží také na podobě Zásad územního rozvoje.

FL: Jaké bude složení týmu lidí, kteří se budou podílet na vzniku metropolitního plánu?

RK: Odbornými garanty speciálních profesí budou lidé, kteří se mnou spolupracují na urbanistických úlohách již dlouho. Máme vyjasněné názory na dílčí problémy a naše uvažování o celku je obdobné. Dalšími členy týmu budou zástupci nejmladší generace architektů, kteří dokončili fakultu architektury před několika lety a dostali tak nejsoudobější urbanistické školení, jakého je naše země schopna. S těmito mladými lidmi chci spolupracovat, protože se jedná o „čisté duše“ nezátížené setrvačností minulosti. Také předpokládám, že celý proces bude podroben širší diskuzi a použije veškeré historické znalosti Útvaru rozvoje města, který je tradičním zpracovatelem pražského plánu.

FL: Zdá se, že Praha odmítnutím stávajícího územního plánu a zadáním nové metodiky udělala krok dopředu. Díváte se na českou architekturu a urbanismus o něco více optimisticky než před několika lety? Zlepšuje se dle vašeho názoru kvalita architektury u nás a prostředí pro její vznik?

RK: Nemám kříšťalovou kouli a neumím v ní číst... I když pro architekta by to byl dobrý nástroj. Už jen fakt, že dnes sedíme v této kanceláři s výhledem na betonové věže kostela, je výsledkem významných změn. (*Kancelář metropolitního plánu vznikla v budově Útvaru rozvoje hlavního města Prahy, výhled z jejích oken umožňuje spatřit věže Emauzského kláštera – pozn. red.*) Při pohledu na ty malé zlaté špičky si říkám, že obecně se stav architektury u nás lepší, i když velmi pomalu. Bohužel se příliš nelepší prostředí pro její vznik.

Je jasné, že když člověk cokoli vytváří, byl by vždy rád, kdyby vše bylo rychlejší a jednodušší, aby toho stihl víc. Naopak lidé, kteří nic nevytvářejí, jsou přirozeně konzervativnější, každá změna je pro ně nezvyklá, a proto k horšímu. Podle mě je ale člověk naprogramován tak, aby se stále vyvíjel a proměňoval své prostředí. Přestože jde vše mnohem pomaleji, než bych si přál, jsem mírně optimistický.

Musíme hledat vyvážená řešení. Čím je řešení vyváženější, tím je akceschopnější a může být realizováno rychleji. Neštěstí české společnosti spočívá v tom, že neumí hledat vyvážené cesty, vždy je vše „od zdi ke zdi“. Hodně by nám pomohlo, kdybychom se společně sebevědomě uklidnili a řekli si: „Teď půjdeme konečně rovně.“

MŠ: Snad bude metropolitní plán dostatečně pevně rozkročený, aby vše ustál. Děkuje se za rozhovor.

*Rozhovor vznikl pro časopis ERA21, www.era21.cz
www.era21.cz/metropolitni-plan.pdf.*

Roman Koucký

(*1959) je architekt a pedagog, od roku 2012 vedoucí Kanceláře metropolitního plánu na Útvaru rozvoje hlavního města Prahy. Vyučil se truhlářem a vystudoval Střední průmyslovou školu stavební, v roce 1985 absolvoval Fakultu architektury ČVUT v Praze, kde od devadesátých let vede ateliér. V roce 2006 byl jmenován docentem pro obor architektura, čemuž předcházelo obhájení habilitační práce na téma „Elementární urbanismus“. Podílel se na zpracování desítky územních plánů českých měst a projektů revitalizací městských částí. V nakladatelství Zlatý řez vydává publikace o architektuře a urbanismu. Je držitelem několika významných ocenění.

Miroslav Šajtar

(*1983) vystudoval Fakultu architektury ČVUT v Praze; pracuje v architektonické a urbanistické kanceláři Architekti Headhand.

Filip Landa

(*1984) vystudoval Fakultu umění a architektury TU v Liberci, nyní doktorand na Ústavu urbanismu FA ČVUT v Praze. Spolupracuje s ateliérem Sféra.